

”Så länge skutan kan gå.”

Kanske har ni sett båten RAN glida fram på Sicklasjön eller Järlasjön och undrat över den? Nacka paper hoppade ombord på den charmiga passagerarbåten som ägs av syskonen Lena, Laina och Lennart Rosberg. En tur i stilla tempo tog oss med på en lärorik färd om Nacka och dess historia sedd från de båda sjöarnas sida. TEXT OCH FOTO: FRIDA LENHOLM

SAKTA GLIDER VI UT på Järlasjön från RAN:s hemmahamn i Kyrkviken, mitt emot Finntorp. Med på båten är syskonen Rosberg och Kaj Nyman, guide på RAN tillika Lainas man. I några få knop styr vi bortåt fyren som tronar längst ut på piren i bostadsområdet Järla Sjö. En fyr som ställts dit som en symbol för sjöfarten i Järlasjön men också för att påminna om AGA:s tidiga verksamhet i området.

- Den flyttades dit som ett minne över Gustaf Dalén som var en stor innovatör på fyrområdet. Han började sin karriär på

de Laval's turbinfabrik i området där han senare uppfann en typ av automatiserad fyr som blev en stor revolution för sjöfarten, säger Kaj.

JÄRLASJÖN UTGÖR en del av den gamla Kungsleden som under vikingatiden var en del av havet och var den kortaste vägen söderifrån när man skulle till Mälaren och Birka.

Efter ett kort stopp vid fyren åker vi vidare. Förbi Lillängen, Storängen och Fannydal för att så sakteligen komma bort

till Kranglan, det gamla ålderdomshemmet från 1910.

- Efter 1951 gjordes det om till ungarbostäder för Atlas Copco. Det var där arbetarna började för att sen avancera till bostäderna i Sickla, berättar Kaj.

DE 299 METER HÖGA Nackamasterna, som förser Stockholmarna med över 50 digitala tv-kanaler, syns majestätiskt längs babords sida när vi vänder vid Kranglan för att fortsätta färderna mot Sicklasjön. Lennart är den i syskonskaran som har skepparexamen

RAN ÅR 1947. RANs huvudsakliga uppgift när Waxholmsbolaget tagit över henne var att köra passagerare den korta sträckan mellan Waxholm och Waxholms fästning, men hon lär även ha gått på Ramsö. Båten var en av flera motorslupar som levererades av Schuberts varv. Med motorslup menas att hon aldrig har haft någon ångmaskin som drivkälla. Vilken typ av förbränningsmotor som satt i från början är dock inte känt.

”En rundtur på Järslasjön och Sicklasjön tar cirka en timme i lugnt tempo. Ett uppskattat förslag är att hämta gäster inne på Skeppsbron vid kajen nedanför Kungliga slottet och sen åka in till Sickla sluss och vidare in i Sicklasjön och Järslasjön.”

och är behörig att styra RAN. Han sitter ledigt med ena handen på roret och den andra i knät.

- Turen med RAN är uppskattad för att folk gillar att åka båt samtidigt som de får se en annan sida av Nacka än den de sett 100 gånger från landsidan, menar Lennart.

RAN BYGGDES 1913 på Schuberts varv i Saltsjöbaden. Från början hette hon Skogsö, men det namnet fick hon bara ha i något år innan Waxholmsbolaget som köpte båten 1914 döpte om henne till RAN.

- RAN är ett vanligt båtsnamn som betyder: ”Sjögudinnan som drar ned sjömän i djupet”, berättar Lena.

- Men jag föredrar den andra betydelsen som är: ”Tar hand om drunknade sjömän i sitt sköte”. Den känns trevligare, ler Lennart.

RAN var i Waxholmsbolagets ägo fram till 1980. Mellan 1980 och 1991 hade hon diverse privata ägare innan hon 1991 köptes av syskonen Rosbergs pappa Gunnar. Har var, enligt syskonen, en envis och företagsam man som var en av grundarna till Föreningen Sicklaslussen och som såg till att den i slutet av 1970-talet räddades. När slussen sen började fungera ville Gunnar att farleden skulle fortsätta trafikeras som den hade gjort sedan urminnes tider. Det var då han hittade RAN i en tidning med båtannonser.

- RAN var i bedrägligt skick när pappa

köpte henne. Jag kommer ihåg hur han svetsade och lagade i timmar. En gång trillande han och hamnande på sjukhus, men rymde därifrån för att komma hem till RAN, berättar Lena och Laina.

Under den två år långa renoveringen byttes bland annat bottenplåtar, nytt plåttak lades, motorn helrenoverades, inredningen fick byggas upp på nytt och en toalett med septiktank samt ett pentry installerades. Det mest synliga under renoveringen var att Gunnar kapade av styrhytten.

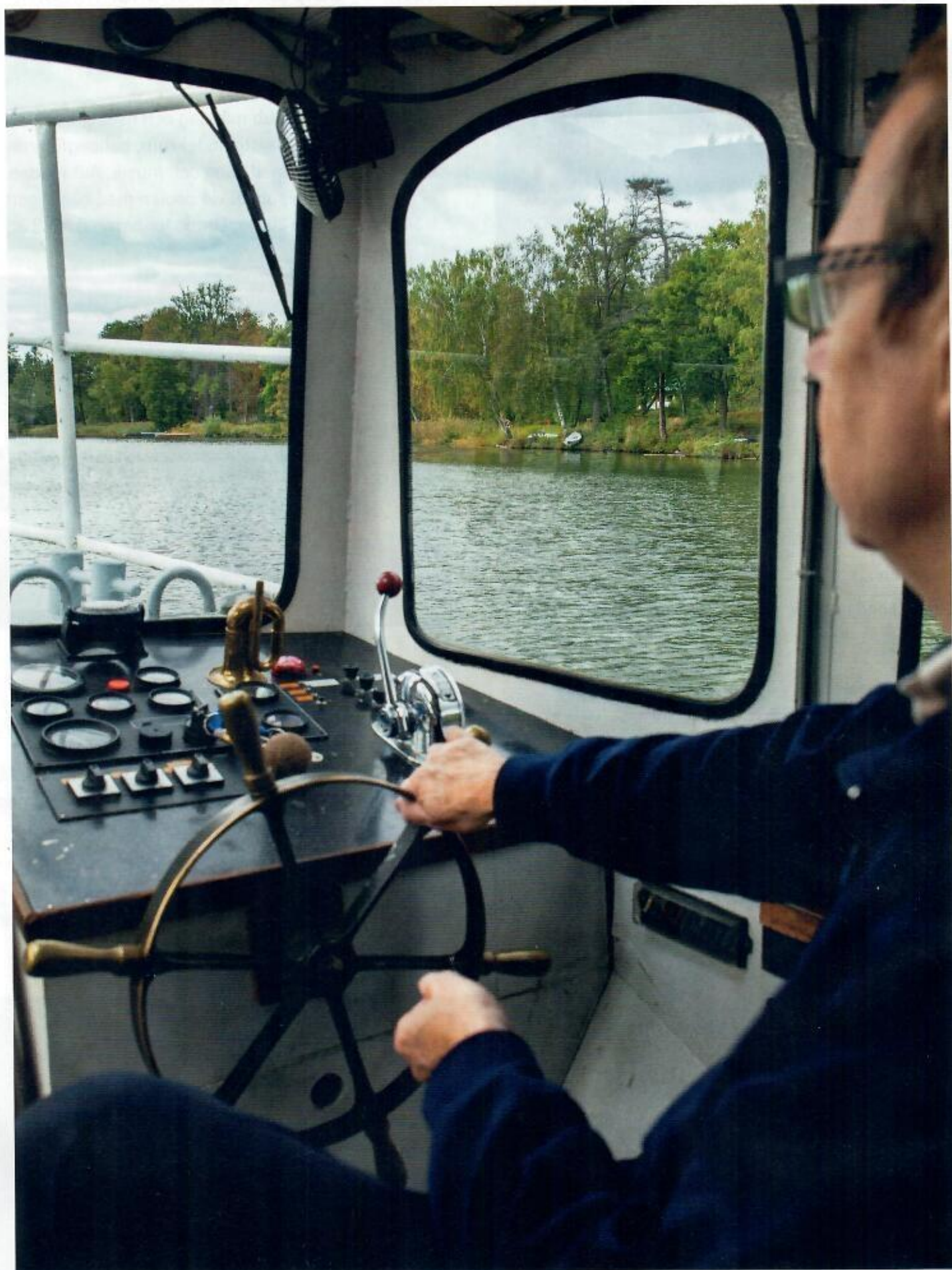
- Annars hade RAN aldrig kunnat komma under Nackanäsbron. Att det betydde att hon återfick sitt ursprungliga utseende brydde sig pappa inte om, han gjorde det av praktiska skäl, säger Lena.

1993 kunde RAN äntligen ta sin första tur på Järslasjön och pappa Gunnar fick se sin dröm gå i uppfyllelse. När Gunnar gick bort i januari 1996 ärvdes båten av de tre syskonen som idag vårdar henne ömt och ordnar turer för de som vill.

- Pappas dröm var att RAN skulle vara en passagerarbåt och det har vi fortsatt med. Här kör vi alla möjliga! Det är pensionärsföreningar, privata sällskap, folk som har namngivningsceremoni, kick off och födelsedagar. Och så har vi haft bröllop ombord, berättar syskonen.

FARLEDEN SMALNAR AV och vi krokar nästan med ett par kanotister när vi glider

På bild från vänster: Lena, Kaj, Laila och Lennart.

RAN I KORTHET

HEMMAHAMN: Kyrkviken

BYGGÅR: 1913

MÅTT:

Längd: 13,75 meter

Höjd: ca 2,20 meter

Djupgående: 1,3 meter

Vikt: 12 ton

PASSAGERARE: 30 stycken

ÄGARE:

Syskonen Lena, Laila och Lennart Rosberg. Köptes av pappa Gunnar 1991.

En mistlur är ett måste enligt listan på säkerhet från Sjöfartsverket.

in i sundet under Nackanäsbron som skiljer Järlasjön från Sicklasjön.

- Störst går först, skämtar Lennart.

KAJ TAR FRAM GUIDEBOKEN och berättar om krogarna som fanns här vid sundet under 1800-talet. Först var det Nacka krog där det dracks så friskt att sockenstämman år 1851 begärde att krogen skulle stängas för att den hade blivit "ett vanligt tillhåll för tjänstefolket icke blott om söndagarna utan även om kvällar och nätter under arbetsveckan...". När Nacka krog stängts uppförde man istället Nackanäs Vårdshus, på andra sidan sundet dit länsstyrelsens förbud inte sträckte sig.

Vi passerar radhusen i Trollebo som byggdes för Atlas Copcos tjänstemän på 50-talet och badstranden nere vid Sickla Strand och kommer fram till Sickla sluss.

- Tänk att Sickla sluss kanske inte hade funnits om det inte vore för svärfar...

Stockholms Hamn hade nämligen planer på fylla igen slussen, berättar Kaj.

ATT LEVA MED RAN innebär ständigt småpysel. Vatten och bränsle ska fyllas på, oljan ska kollas, toatanken tömmas, det ska målas och städas för att nämna några sysslor.

- Nu måste vi göra det här säger Lennart och då gör vi det, skrattar Laila.

Hela syskonskaran med familjer bor i Nysätra och kan från sina fönster se RAN på sjön. De tittar till henne och luftar henne ibland om söndagarna för en tur. I vintras låg hon en tid på varv på torrbesiktning så att en besiktningsman kunde gå igenom hennes skrov och säkerhet ombord för att göra henne redo för sommarens turer på sjöarna. ♣